

Revisionsrapport

Granskning av årsredovisning 2016

Hallsbergs kommun

Karin Jäderbrink
Certifierad kommunal
revisor

Anita Agefjäll
Certifierad kommunal
revisor/Auktoriserad
revisor

Kim Gustafsson
Revisionskonsult

April 2017

pwc

Innehåll

1.	Sammanfattning.....	2
2.	Inledning.....	3
2.1.	Syfte och revisionsfrågor	3
2.2.	Revisionskriterier	4
3.	Granskningsresultat.....	5
3.1.	Verksamhetens utfall, finansiering och ekonomiska ställning	5
3.1.1.	Iakttagelser	5
3.1.2.	Revisionell bedömning	6
3.2.	God ekonomisk hushållning.....	6
3.2.1.	Iakttagelser	6
3.2.2.	Revisionell bedömning	7
3.3.	Rättvisande räkenskaper	7
3.3.1.	Iakttagelser	7
3.3.2.	Revisionell bedömning	10

1. Sammanfattning

PwC har på uppdrag av kommunens förtroendevalda revisorer granskat kommunens årsredovisning för 2016. Uppdraget är en obligatorisk del av revisionsplanen för år 2016.

Syftet med granskningen är att ge kommunens revisorer ett underlag för sin bedömning av om årsredovisningen är upprättad i enlighet med lagens krav och god redovisningssed samt om resultatet är förenligt med de mål fullmäktige beslutat. Med utgångspunkt från ställda revisionsfrågor lämnas följande sammanfattande revisionella bedömning:

- **Lämnar årsredovisningen upplysning om verksamhetens utfall, verksamhetens finansiering och ekonomiska ställning?**

Vi bedömer att årsredovisningen i allt väsentligt redogör för utfallet av verksamheten, verksamhetens finansiering och den ekonomiska ställningen med några avvikelser. Kommunen lever upp till kommunallagens krav på en ekonomi i balans. Vi bedömer att förvaltningsberättelsen innehåller den information som ska ingå enligt lag om kommunal redovisning och god redovisningssed.

- **Är årsredovisningens resultat förenligt med de mål fullmäktige beslutat avseende god ekonomisk hushållning?**

Vi bedömer att årets resultat är förenligt med fullmäktiges mål för god ekonomisk hushållning i det finansiella perspektivet. De finansiella målet för 2016 är uppfyllt.

Vi bedömer, utifrån årsredovisningens åiterrapportering, att verksamhetens utfall delvis är förenligt med fullmäktiges övergripande mål för verksamheten. De verksamhetsmässiga målen för 2016 är delvis uppfyllda.

- **Är räkenskaperna i allt väsentligt rättvisande?**

Vi bedömer att räkenskaperna i allt väsentligt är rättvisande med *undantag för redovisning av anläggningar i komponenter, klassificering av generellt statsbidrag (tillfälligt statsbidrag flykting), särskilt statsbidrag gällande byggbonus samt bidrag från Migrationsverket, ej nyttjade medel som felaktigt reserverats.*

Såsom det upplysts om i årsredovisningens redovisningsprinciper har inte god redovisningssed tillämpats full ut och är därmed inte tillfullo upprättad enligt god redovisningssed.

2. Inledning

I lag om kommunal redovisning regleras externredovisningen för kommuner och landsting. I lagen finns bestämmelser om årsredovisningen. Vidare regleras den kommunala redovisningen av uttalanden från Rådet för kommunal redovisning och i tillämpliga delar av Redovisningsrådet och Bokföringsnämndens normering.

Revisionsobjekt är styrelsen som enligt kommunallagen är ansvarig för årsredovisningens upprättande.

2.1. Syfte och revisionsfrågor

Revisorerna har bl. a. till uppgift att pröva om räkenskaperna är rättvisande. Inom ramen för denna uppgift bedöms om årsredovisningen är upprättad i enlighet med lag om kommunal redovisning (kap 3 – 8). Vidare ska revisorerna enligt kommunallagen (9:9 a) avge en skriftlig bedömning av om resultatet enligt årsredovisningen är förenligt med de mål fullmäktige beslutat om. Bedömningen ska biläggas årsbokslutet. Detta sker inom ramen för upprättandet av revisionsberättelsen.

Granskningen, som sker utifrån ett väsentlighets- och riskperspektiv, ska besvara följande revisionsfrågor:

- Lämnar årsredovisningen upplysning om verksamhetens utfall, verksamhetens finansiering och ekonomiska ställning?
- Är årsredovisningens resultat förenligt med de mål fullmäktige beslutat avseende god ekonomisk hushållning?
- Är räkenskaperna i allt väsentligt rättvisande?

Granskningen av årsredovisningen omfattar:

- förvaltningsberättelse (inkl. drift- och investeringsredovisning)
- resultaträkning
- kassaflödesanalys
- balansräkning
- sammanställd redovisning

Bilagor och specifikationer till årsredovisningens olika delar har granskats.

Vi har även bedömt kommunens ekonomiska ställning och utveckling, efterlevnaden av balanskravet och om resultatet i årsredovisningen är förenligt med de mål för god ekonomisk hushållning som fullmäktige beslutat om. Granskning av ev. resultatsammanställning för VA-verksamheten och renhållningsverksamheten omfattas inte av denna granskning.

Nämndernas rapportering till fullmäktige har granskats såsom den presenteras i årsredovisningen.

Granskningen har utförts enligt god revisionsstandard för kommuner och landsting. Det innebär att granskningen planerats och genomförts ur ett väsentlighets- och riskperspektiv för att i rimlig grad kunna bedöma om årsredovisningen i allt väsentligt ger en rättvisande bild. Med rättvisande bild menas att årsredovisningen inte innehåller fel som påverkar resultat och ställning eller tilläggsupplysningar på ett sätt som kan leda till ett felaktigt beslutsfattande. Granskningen omfattar därför att bedöma ett urval av underlagen för den information som ingår i årsredovisningen. Då vår granskning av den anledningen inte varit fullständig utesluter den inte att andra än här framförda brister kan förekomma. Vårt uppdrag omfattar inte en granskning och prövning om den interna kontrollen som görs inom nämnderna är tillräcklig.

Granskningen har introducerats genom kontakter och samplanering med kommunens ekonomikontor. Granskningen har utförts enligt god revisionsstandard med utgångspunkt i SKYREV:s utkast "Vägledning för redovisningsrevision i kommuner och landsting". Vägledningen baseras på ISA (International Standards on Auditing). Som framgår av vägledningen kan implementeringen ske successivt varför tillämpliga ISA helt eller delvis har följts beroende på om vägledningen har beaktats i årets revisionsplan. Granskningen har skett genom intervjuer, dokumentgranskning, granskning av räkenskapsmaterial och i förekommande fall registeranalys.

Vår granskning och våra synpunkter baseras på det utkast till årsredovisning som presenterades 2017-03-30 med justering 2017-04-12. Kommunstyrelsen fastställde årsredovisningen 2017-04-18 och fullmäktige behandlar årsredovisningen 2017-05-02.

Rapportens innehåll har sakgranskats av ekonomichef och redovisningsansvarig.

2.2. Revisionskriterier

Granskningen av årsredovisningen innebär en bedömning av om rapporten följer:

- Kommunallagen (KL)
- Lag om kommunal redovisning (KRL)
- Rekommendationer från Rådet för kommunal redovisning (RKR)
- Fullmäktiges beslutade mål om god ekonomisk hushållning

3. Granskningsresultat

3.1. Verksamhetens utfall, finansiering och ekonomiska ställning

3.1.1. Iakttagelser

Utveckling av kommunens verksamhet

I förvaltningsberättelsen redovisas väsentliga händelser som inträffat under och delvis efter räkenskapsåret.

Av årsredovisningen framgår i viss omfattning den förväntade utvecklingen inom olika verksamheter.

Den obligatoriska redovisningen av sjukfrånvaro redovisas, det vill säga frånvaron specificeras på lång- och korttidsfrånvaro, män och kvinnor samt åldersindelad. I övrigt lämnar den personalekonomiska redovisningen ett flertal uppgifter om personalen i form av diagram och verbal information.

Förvaltningsberättelsen innehåller även information om andra förhållanden som har betydelse för styrning och uppföljning av verksamheten. Ekonomiska nyckeltal redovisas och nämnderna redovisar vissa nyckeltal för verksamheten.

Gemensam förvaltningsberättelse

Förvaltningsberättelsen omfattar en beskrivning av den samlade kommunala verksamhetens organisation och verksamhet.

Investeringsredovisning

Årets investeringar redovisas samlat i förvaltningsberättelsen. Upplýsningar om budgetavvikelser för större investeringar lämnas delvis men bör utvecklas. Överensstämmelse med övriga delar i årsredovisningen finns.

Årets investeringar uppgår till 29,1 mnkr (46,1 mnkr). De större investeringarna som genomförts är ombyggnation Stocksätterskolan.

För att utveckla den samlade investeringsredovisningen föreslås att sammanställningen och redovisningen innehåller;

- Avvikelser i förhållande till budget har analyserats och kommenterats
- Det finns en uppföljning av ev större projekt avseende total budget, total kostnad samt prognos

Driftredovisning

Utfallet av kommunens driftverksamhet redovisas samlat i förvaltningsberättelsen. Upplýsningar om orsaker till nämndernas budgetavvikelser lämnas med avvikelse för Överförmyndarnämnden. Överensstämmelse med övriga delar i årsredovisningen finns.

Balanskravsresultat

Förvaltningsberättelsen innehåller en balanskravsutredning i enlighet med KRL. Balanskravet har uppfyllts och det finns inga tidigare negativa resultat att återställa. Dessa återställdes i sin helhet 2014.

Utvärdering av ekonomisk ställning

Förvaltningsberättelsen innehåller en utvärdering av ekonomisk ställning. Årets resultat är enligt årsredovisningen 23,1 mnkr. Vi bedömer dock att det finns vissa periodiseringsposter som ej är i enlighet med god redovisningssed vilket skulle innebära ett bättre resultat än vad som redovisas i årsredovisningen. Se kap resultaträkning och balansräkning.

3.1.2. Revisionell bedömning

Vi bedömer att årsredovisningen i allt väsentligt redogör för utfallet av verksamheten, verksamhetens finansiering och den ekonomiska ställningen med avvikelse för bl.a. felaktiga periodiseringar.

Kommunen lever upp till kommunallagens krav på en ekonomi i balans och inga underskott från tidigare negativa års resultat ska återhämtats. Vi bedömer att förvaltningsberättelsen innehåller den information som ska ingå enligt lag om kommunal redovisning och god redovisningssed.

3.2. God ekonomisk hushållning

3.2.1. Iakttagelser

Finansiella mål

I årsredovisningen görs en avstämning mot kommunens finansiella mål för god ekonomisk hushållning som fastställts i budget 2016:

Finansiella mål	Utfall 2016	Måluppfyllelse
<u>Resultatmål</u> Hallsbergs kommun skall vara ett ekonomiskt, socialt och ekologiskt hållbart samhälle där människors livskvalitet ökar utan att det påverkar vår gemensamma miljö. Indikatorn är att det ekonomiska resultatet skall uppgå till 1,6 % av skatteintäkter och statsbidrag, och på sikt 2 %.	2,40%	Uppfyllt

Av redovisningen framgår att finansiellt mål uppfylls för 2016.

Mål för verksamheten

I årsredovisningen görs en avstämning mot kommunens verksamhetsmål för god ekonomisk hushållning som fastställts i budget 2016.

Årsredovisningen i Hallsbergs kommun är upprättad utifrån kommunens styrmodell och utgår från ett styrsystem med en vision, värdeord och strategiska områden d v s

- Hållbar Kommun
- Livslångt Lärande
- Allas Inflytande
- God Service

Fullmäktige har beslutat om 16 mål med 28 indikatorer kopplade till de fyra strategiska områdena. Målen är av övergripande karaktär men indikatorerna är något tydligare och en del uppföljningsbara. Det framgår i årsredovisningen en bedömning av respektive indikator och mål. Vi noterar dock att det inte alltid finns en tydlig koppling till resultat för bedömning av måluppfyllelse. Det finns ingen tydlig samlad utvärdering av måluppfyllelsen för verksamheten för de övergripande målen. Det framgår också i årsredovisningen att det finns fortsatta behov av att utveckla mål, indikatorer för att förbättra uppföljning, analys och verksamhetsutveckling.

Av årsredovisningen framgår att 7 av 16 verksamhetsmål är uppfyllda (44 %), att 8 av 16 mål är delvis uppfyllda (50 %) och ett mål har ej bedömts då det mäts 2018. Måluppfyllelsekvoten är därmed 73 %

De övergripande mål som redovisar färre uppfyllda indikatorer är Livslångt lärande samt Allas inflytande.

Vid genomgången av, i årsredovisningen av nämndernas återrapportering av deras mål och indikatorer som antagits i budget för 2016 kan konstateras att samtliga nämnder återrapporterar bedömning för respektive indikator. Vi kan konstatera att bedömningen som redovisas är för flertalet indikatorer – delvis uppfyllt.

3.2.2. Revisionell bedömning

Vi bedömer att årets resultat är förenligt med fullmäktiges mål för god ekonomisk hushållning i det finansiella perspektivet. De finansiella målet för 2016 är uppfyllt.

Vi bedömer, utifrån årsredovisningens återrapportering, att verksamhetens utfall delvis är förenligt med fullmäktiges övergripande mål för verksamheten. De verksamhetsmässiga målen för 2016 är delvis uppfyllda.

Styrelsen har utvecklat rapporteringen av måluppfyllelsen i årets redovisning men lämnar ingen sammanfattande bedömning avseende den samlade måluppfyllelsen avseende verksamhetsmålen för god ekonomisk hushållning. En fortsatt utveckling förordas vilket också framgår i årsredovisningen.

3.3. Rättvisande räkenskaper

3.3.1. Iakttagelser

Resultaträkning

Resultaträkningen är uppställd enligt KRL 5.1 och omfattar tillräckliga noter.

Resultaträkningen redovisar i allt väsentligt kommunens intäkter med undantag för ersättningar från Migrationsverket samt Boverket och kostnader för året samt hur det egna kapitalet har förändrats under räkenskapsåret. Jämförelse med föregående år lämnas för varje delpost.

Årets resultat är positivt och uppgår till 23,1 mnkr (7,2 mnkr). Resultat medför en positiv avvikelse mot budget med ca 10,2 mnkr. Av lämnade resultatkommentarer redogörs för budgetavvikelser.

Resultaträkning, mnkr	Utfall 2016	Budget 2016	Budget- avvikelse	Utfall 2015
Verksamhetens intäkter	284	274	10,0	240,6
Verksamhetens kostnader	-1030,3	-1022,4	-7,9	-950,9
Jämförelsestörande post	0,0	0,0	0,0	6,6
Avskrivningar	-34,7	-35,5	0,8	-37
Verksamhetens nettokostnader	-781	-783,9	2,9	-740,7
Skatteintäkter	637,1	639,6	-2,5	594,3
Generella statsbidrag och utjämning	174,3	168,9	5,4	164
Finansiella intäkter	3,3	0,1	3,2	1,4
Finansiella kostnader	-10,6	-11,8	1,2	-11,8
Årets resultat	23,1	12,9	10,2	7,2

Av resultaträkningen kan utläsas att skatteintäkterna inklusive generella statsbidrag har ökat med 7 % och verksamhetens nettokostnader med 5 %.

Nettokostnadernas (inkl avskrivningar) andel av skatteintäkter och statsbidrag samt finansnetto är 97 % (99 %).

Verksamhetens intäkter har ökat med 15 % (37 mnkr) och framförallt är det ersättningar från Migrationsverket samt Skolverk/statsbidrag som ökat och redovisats här. För 2016 har kommunen bokat upp ansökta fordringar från Migrationsverket (80 % av ansökt belopp t o m 2016-12-31). Tillfälligt stöd från Migrationsverket som kommunen erhöll för 2015-2016 motsvarande 8,3 mnkr har i sin helhet redovisats här.

Verksamhetens kostnader har ökat med 8 % (79 mnkr). Framförallt avser det ökade personalkostnader (ökat antal anställda) samt ökade kostnader för köp av huvudverksamhet.

Finansnettot har förbättrats med anledning av lägre räntor samt återbäring från Kommuninvest.

Av lämnade upplysningar i årsredovisningen framgår i stort orsaker till budgetavvikelser.

Vid granskningen av resultaträkningen har bland annat följande väsentliga avvikelser noterats:

- Klassificeringen av generellt statsbidrag erhållet december 2015 (tillfälligt statligt flyktingbidrag) har inte redovisat i enlighet med god sed. Intäkterna 8,3 mnkr har i sin helhet redovisats som verksamhetsintäkt för 2016.
- Byggbonus, erhållen under 2016 varav 2,5 mnkr har reserverats i bokslutet och periodiserats över till 2017. Eftersom villkoren för att erhålla statsbidraget är uppfyllda under 2016 och på gjorda prestationer ska bidraget redovisas som intäkt under detta år.
- Intäkter för migration har balanserats som skuldpost, vilket medför för lågt redovisade intäkter med ca 12,8 mnkr.

Vi betonar vikten av att rutiner kring och kontroll av periodiseringar i samband med bokslutet behöver utvecklas ytterligare.

Balansräkning

Balansräkningen är uppställd enligt KRL och omfattar tillräckliga noter.

Balansräkningen redovisar i allt väsentligt kommunens tillgångar, avsättningar och skulder per balansdagen med några avvikelser. Balansposterna existerar, är fullständigt redovisade, rätt periodiserade samt har värderats enligt principerna i KRL.

Från och med 2014 finns ett specifikt krav på komponentavskrivning av kommunens materiella anläggningstillgångar (RKR 11.4). Under året har kommunen inte vidtagit ytterligare åtgärder för att anpassa sin redovisning till detta krav såsom framgick i föregående årsredovisning. Detta är otillräckligt i förhållande till god redovisningssed. I övrigt noteras såsom tidigare avvikelser gällande anläggningstillgångar och avskrivningstider.

Avsättningar – Vissberga deponi. Under 2012 gjordes avsättningar till framtida åtgärder för lakvattenrening med 7 miljoner kronor för Vissberga deponi. Avsättningen finansierades från avfallsverksamhetens resultatutjämningsfond. För 2016 är avsättningen 10,6 mnkr. Någon kalkyl som exakt visar hur mycket den framtida kostnaden för lakvattenrening beräknas saknas.

Vid granskningen av balansräkningen har följande väsentliga avvikelser noterats:

- Kortfristiga skulder är för högt redovisade med 12,8 mnkr. Överskott avseende verksamheten migration har balanserats och ej intäktredevisats.
- Byggbonus, erhållen under 2016 har reserverats i bokslutet och periodiserats över till 2017.

I granskningen har som beskrivits ovan noterats avvikelser från god redovisningssed.

- Redovisning av anläggningar i komponenter
- Klassificering av generellt statsbidrag (tillfälligt statsbidrag flykting)
- Särskilt statsbidrag gällande, så kallad byggbonus
- Bidrag från Migrationsverket, ej nyttjade medel som felaktigt reserverats med 12,8 mnkr.

Av i årsredovisningen beskrivna redovisningsprinciper framgår att kommunen med få undantag tillämpar rekommendationer från rådet för kommunal redovisning. Gällande komponentavskrivningar framgår att avsteg från god revisionsredovisning sker men resultateffekten därav har inte uppskattats. Mot bakgrund av att kommunen till stora delar äger verksamhetsfastigheter bör avsteget påverka kommunens resultat och ställning.

Gällande den felaktigt periodiserade byggbonusen anser vi att det inte tydligt går att utläsa vilken effekt på resultat och ställning som avvikelsen från god sed medför.

Kassaflödesanalys

Kassaflödesanalysen är uppställd enligt gällande rekommendation. Noter bör utvecklas. Överensstämmelse med övriga delar av årsredovisningen finns i allt väsentligt.

Sammanställda räkenskaper

De sammanställda räkenskaperna är uppställda jämte kommunens räkenskaper och omfattar motsvarande noter. Uppställningen följer god redovisningssed.

Avvikelse mot god sed finns avseende notupplysningar som inte lämnas i samma omfattning som för kommunen, exempelvis verksamhetens intäkter.

Konsolideringen innefattar inte alla företag som enligt kraven i RKR:s rekommendation 8.2 Sammanställd redovisning ska ingå då dotterbolag till bostadsbolag inte konsoliderats. Konsolideringen av bostadsbolag har skett med preliminära siffror, vilket även omnämnts i "Redovisningsprinciper". Eliminering av koncerninterna poster har i allt väsentligt utförts med ovanstående undantag.

Vi rekommenderar att kommunen säkerställer att dotterbolagens tidplan för bokslutsarbetet överensstämmer med kommunens.

Tilläggsupplysningar och redovisningsprinciper

Detaljgranskning har ej skett i årsredovisningen. En del poster har granskats översiktligt i samband med genomgång av balansräkning.

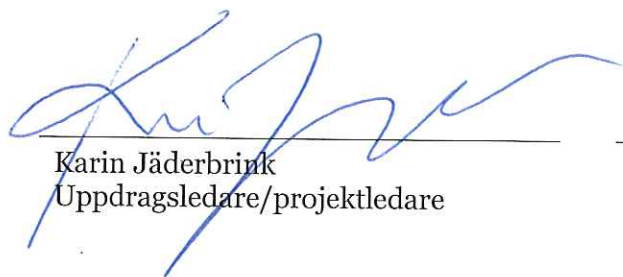
Avvikelser från god redovisningssed har noterats såsom påtalats i kapitel resultat respektive balansräkning.

Eventuella avsteg från KRL samt rekommendationer och dess effekt kan på ett tydligare sätt framgå i årsredovisningens redovisningsprinciper. Bra är om tillämpade redovisningsprinciper beskriver *varje särskild rekommendation med nr* och eventuella förändringar av dessa som årsredovisningens intressenter måste känna till för att rätt förstå årsredovisningens innehåll.

3.3.2. Revisionell bedömning

Vi bedömer att räkenskaperna i allt väsentligt är rättvisande med avvikelse för redovisning av migrationsverksamheten och statsbidrag samt redovisning av anläggningstillgångar i komponenter. Såsom det upplysts om i årsredovisningens redovisningsprinciper har inte god redovisningssed tillämpats full ut och är därmed inte tillfullo upprättad enligt god redovisningssed.

2017-04-25

Karin Jäderbrink
Uppdragsledare/projektledare